

VANJA ČOBANOV

Ready to
WEAR

Inspiracija pokreće život

■ Laguna ■

Copyright © Vanja Čobanov, 2012
Copyright © 2012 ovog izdanja, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Ne sanjamo svi jednako
i to nikome ne smeta.*

*A zašto svima smetamo
kad smo drukčije budni?*

*Ako bi ikada pristali
da žive kao svi drugi,
čime bi onda rasli?*

*Rasejana pesma,
Miroslav Antić*

KNJIGA PRVA

LU – MODNA PRIČA

1.

Ništa nije onakvo kakvo izgleda.

Spoljašnju sliku uvek prati ona unutrašnja, koju najčešće ne možemo da dokučimo i koja bi trebalo da određuje spoljašnju. Ono što doživimo posmatrajući nečiju spoljašnjost bi u najmanju ruku trebalo da nas približi obrisima te ličnosti, da nam omogući da naslutimo njeno opšte stanje, pa i poneku vrlinu i manu. Međutim, naša tumačenja su slaba, površna i neretko pogrešna.

Najteže je videti ono što je nevidljivo. Prava informacija ne stiže do nas. Ono što vidimo naviknutim očima je samo priprema za istinski doživljaj, za nečije pravo JA.

Nekoliko starinskih stonih i stojećih lampi iz različitih vremenskih perioda na suptilan i romantičan način osvetljava delove salonskog stana u centru prestonice. Tama ne prija oku umetnika. Kada, sa prvim sumrakom, kliknu svi zamišljeni prekidači, jasno se ukazuje sklad ukusno i luksuzno opremljenog životnog prostora. Taj prvi osećaj, da nema mraka i da je izbor diskretnog osvetljenja uvod u radnu i besanu noć, pretvara se u dobar početni naboj. Ali to nije uvek dovoljno za koncentraciju, lucidnost, stvaranje.

Kao i obično, ona prvo napušta centralni deo stana i dugački udobni trosed pored kojeg je ogroman televizijski ekran sa internet konekcijom. Ako izuzmemo moderno nameštenu kuhinju, to je jedini deo stana u kom ne dominiraju stilski nameštaj i ukrasi. Ne želi vezu sa svakodnevicom i uglavnom zamornim i ispraznim sadržajima. Tražeći inspiraciju vratiće se, kao i obično, u prošlost. Ovog puta sa jasnom sveću o

tome da iz prošlosti crpi i izvlači na površinu ono što je potrebno za rad, život i svaki korak napred.

Prošlost je određuje: svaki komad antikvarnog nameštaja u njenom stanu doneo je sa sobom svoju istoriju, svaka porodična slika na zidu ili uspomena deo su njene prošlosti... Njene muze, inspiracija za stvorene modne kolekcije, nisu više među živima, a svi ti prošli životi obitavaju u njoj i boje njenu ličnost.

Oduvek joj je bilo potrebno da osluškuje prošlost; heroine iz prošlih vremena nadahnjivale su njene modne kolekcije. Kao inspiracija, iz prošlosti je ovog puta izronila jedna posebna i intrigantna žena – Lu Andreas-Salome, koja je svojim radom i načinom života bila daleko ispred vremena u kome je živela.

Bitno je ono što jeste, a ne kako izgleda.

Više nego ikada ranije, ona razmišlja o svom načinu rada i njegovim porukama. Da li sva značenja koja u trenutku stvaranja modni kreator pripisuje nekom modnom predmetu ostaju ista i u momentu kada on zaživi na modnoj sceni? Na pamet joj padaju novinari i kritičari njenih kolekcija koji su katkad osobe neprofinjenog ukusa, ali i raznovrsni motivi za kupovinu odeće koja nosi znak „VR“. Dvadeset osam godina ona šeta po zacrtanom *catwalku*, što je samo po sebi uspeh: opipljiv, realan, dobro poznat – stvarni uspeh nasuprot virtuelnom, koji je danas sve više u modi. *Ništa nije onakvo kakvo izgleda* nameće se kao slogan, ali i moto njene nove kolekcije koji u potrazi za skrivenom istinom otvara mnoga pitanja.

Još hoda po stanu birajući mesto na kom bi se zadržavala. Da li u jednoj od spavaćih soba ili ispred velikog

ogledala u salonu gde često provodi vreme kada želi da se ispriča sama sa sobom, u predsoblju pored lutke ili u malom salonu – jedinoj prostoriji koja je bila u funkciji kada je kupila ovaj stan? Ostale sobe bile su ruinirane, ćoškovi i tavanica prekriveni debelom paučinom, stolarija zapuštena i izgrebana. „Gospode bože, ne mogu da verujem, ovo samo ti možeš da kupiš!“, urezale su joj se u pamćenje reči njenog bivšeg svekra. Da li je na tu opasku odgovorila baš rečenicom: „*Ništa nije onakvo kakvo izgleda*“? Stan je sada pretvoren u potpuno ostvarenje njene tadašnje vizije: renoviran je i savršeno namešten, iz sive i neugledne „rupe“ transformisan je u prostor kojeg se ne bi stideli ni scenografi modernih bajki. Stvorila je ambijent iz svojih snova.

Odlučila je da večera van kuće. Nekoliko dana nije izlazila iz stana pokušavajući da se koncentriše na pronalaženje inspiracije. Činilo joj se da će je izlazak iz sopstvenog zatvorenog sveta osloboditi narasle napetosti. Buba će je čekati kod Skupštine, na početku Kosovske ulice. Kad god joj je potrebno neobavezujuće društvo, to je skoro uvek Buba, odlična sagovornica i dugogodišnja prijateljica pred kojom nema tajni.

Dok su hodale strmim ulicama koje vode prema restoranu na Dorćolu, dobila je poruku od Plavog slikara. Ime kojim ga oslovljava rezultat je kontrasta između njegove pojave – visine, otrovnih plavih očiju, plave kose – i onoga što očekujete da vidite kada vam se neko predstavi kao rođeni Italijan. Nekoliko sati ranije obavestila ga je da posle dužeg vremena stiže u Montenegro i da će konačno možda biti u prilici da poseti njegov atelje. Džinovi sa bedema koji opasuju stari grad u Kotoru ponovo su u igri.

Kuckala je odgovor:

„Poneću nekoliko boja u tubi da napravimo pravu nijansu za oreole iznad glava.“

Ali prsti ne sustižu misli i pritiskom na pogrešan taster, kao odgovor je otišlo samo jedno „P“. Dok je u velikoj bašti restorana obrasloj gustim bršljanom večerala omiljenu salatu, stigao joj je još jedan SMS.

Možda je to slučajnost ili neki tajni znak? Prija mi da moja mala pisma čitate sa pažnjom i kada prelazite ulicu, da mogu da oboje osmeh na vašim usnama i da daju osobit sjaj vašim očima... Vidim da donosite strast, vino tinto... Najiskrenije, hvala. Ja u automobilu svakako imam dve čaše, vino i vadičep. To je stvar zadovoljstva, hedonizma – tad život postane čulan.

Još jednom je zaključila da suptilnost duha Plavog slikara naginje erotici, ali je, bez istinske volje da mu odgovori na odgovarajući način, ipak odložila telefon na dno tašne. Podstaknuta slučajnom konverzacijom koju su Buba i ona vodile pre pola sata, nakon što su na putu ka restoranu srele zajedničku prijateljicu, solidnu modnu kreatorku čiji je rad poštovala, pričala je svojoj najstarijoj drugarici o lucidnoj i neponovljivoj Ruskinji Ljolji. Na jednom obredu konfirmacije koji je više ličio na obred venčanja, pastor istinski zaljubljen u Ljolju, prozvaio ju je „Lu“, ne mogavši, zbog nečistih reči koje je izrekao prilikom obreda, da je oslovljava njenim pravim imenom.

Vratila se, zatim, na razgovor sa prijateljicom koju su srele: – Da li si čula njen komentar? „Ne mogu da verujem da još mlatiš sa tim“, tako je rekla, zar ne? Sigurno je aludirala na slične teme kojima sam se

bavila u svojim prethodnim kolekcijama. Jesi li čula šta je rekla nakon toga? „Ja sednem, osmislim i sašijem dobru haljinu i to je to.“

Napravila je kratku pauzu razmišljajući o toj kreatorki.

– Zaista je uradila neke lepe haljine. Zanatski su dobro izvedene. Pravi ih uglavnom po narudžbini, za neke estradne zvezde – objašnjavala je Bubi pristup poslu i način stvaranja njene koleginice.

Odlično je shvatala društvenu igru koja podrazumeva da skupa i poznata marka bude vidno istaknuta na odeći i da je često baš to ono što obeležava spoljašnji izgled nekih žena. Smatraju da su tako postigle efekat i da firmirana odeća na pravi način naglašava njihovu spoljašnjost i ističe ono što je karakteristično za njihovu ličnost.

– Ali za mene lepo i kvalitetno nikada nije bilo dovoljno – nastavila je da objašnjava Bubi.

Samo nekoliko modnih kreatora na svetu prilazi modi na sličan način i pretvara je u nešto više – čist izraz umetnosti. Kada osmišlja tematske kolekcije, ona istražuje dugo i naporno. Ta vrsta inspiracije i posvećenosti prevazilazi sve materijalno.

„Naravno, to podrazumeva da žena nije duhovno i emocionalno prazna i da, kroz telo i odeću koja je telu najbliža, može da pronađe svoj identitet. Svest o tome mora da postoji. Tek tada neka haljina ili odevna kombinacija može da postane vizuelni rečnik osobe, da govori o njoj baš ono što ona želi.“

Ni sama nije sigurna u kojoj meri je to moguće. Današnje društvo diktira drukčije vrednosti, pa i ukus. Sve žene žele glamur i to je u redu, normalno

je i očekivano. Ali na prvo mesto se uglavnom stavlja novac, dok su ciljevi često pogrešni. Nažalost. Kupovina garderobe mahom se smatra dobrom investicijom. Prestala je da sluša prijateljicu koja je imala svoje viđenije savremene žene i ponovo pustila misli da odlutaju u pravcu Montenegra i plavih očiju zagledanih u dubinu.

Prilikom prvog njihovog susreta gledao ju je u oči toliko direktno da se odmah prisetila stare indijske poslovice: „Čovek koji vas gleda u oči ne laže.“ Bio je u društvu egzotične lepotice i bračnog para iz Kotora koji joj je odmah privukao pažnju. Neprestano su se ljubili i jedno drugom javno pokazivali nežnost.

– Da li je moguće da se toliko volite? Da se na taj način ljubite? – nije izdržala a da ih ne upita.

Brak potpuno ubija strast. Ulazila je u brakove nasumično, ali je iz njih, kao i iz veza koje bi usledile, uvek izlazila kada bi nestalo strasti. Kada stigne do određenog vrhunca, strast neminovno nestaje. Ne može se održavati, ni razvodnjavati. Odnos lišen erotike sve pojednostavljuje i tako se stvaraju klišeji, koje ona prezire. Odavno je naučila da poljupci nisu ugovori. Ravnodušnost i kompromis nisu ono na šta pristaje. Radije se odlučuje za samoću.

– Moj brod sutra isplovljava. Ja sam kapetan, kao i moj prijatelj iz Italije – muž je rukom pokazao na Plavog slikara. – Neće me biti šest meseci. Zato se toliko ljubimo – dodao je moreplovac.

Sa uživanjem je posmatrala ovaj par čije razmenjivanje nežnosti nije mogao da poremeti ni njen dolazak u društvo. Ukazali su joj taman toliko pažnje koliko

pristojnost nalaže. Ništa drugo ih nije zanimalo, svaki trenutak su trošili dokazujući ljubav jedno drugom.

– Šest meseci se nećete videti? – insistirala je.

– Da, ali tako su nam susreti lepši, uzbudljiviji – umešala se kapetanova žena.

Međutim, otvoreni i ljubopitljivi pogled čoveka u njihovom društvu nije joj dozvoljavao da nastavi sa istraživanjem ove, za nju interesantne i neobične, priče o strasti. Gledao ju je pravo i duboko u oči, a ona na to uvek reaguje. Onako visok i mršav, guste plave gotovo šatirane kose i odvažnog držanja, bio je nekako poseban. Prilično zgodan, ali ne i lep, tamnoput i pomalo šeretskog osmeha koji joj je, čini se, najviše smetao dok ga je na brzinu analizirala. Požurio je sa pitanjima i, gotovo nepristojno okrećući leđa zaljubljenom paru, pokazao očitu želju da je u razgovoru pridobije samo za sebe.

– Gledali ste maločas u pravcu neba. Bili ste zamišljeni – nije se ustručavao da pokaže da je već duže vreme posmatra.

– Gledala sam u bedeme koji opasuju grad. Zamišljala sam kako bi bilo da napravim modnu reviju sa manekenima koji bi šetali po tim bedemima umesto po pisti – ponovo se okrenula u pravcu zidina. – To bi morali da budu izrazito visoki manekeni kako bi svi mogli da ih vide. Kao neki džinovi. Zbog visine bi u dodiru sa svetlom iza sebe imali purpurni oreol – objasnila je i napravila pauzu.

– Neverovatno! Vi umete da čitate boje. Morate da vidite moje slike. Interesuje me da li će vam se svideti.

– A gde je vaš atelje? – ponovo se okrenula licem ka njemu.

Razmenili su brojeve telefona, a nedugo zatim ona je napustila njihovo malo društvo budući da je posle revije koju je održala kao specijalni gost manifestacije *Dani kamelija** u Kotoru imala obaveza prema ostalim gostima. Kasno te noći, stigla joj je poruka od slikara:

Vidim vaše džinove na zidinama. Stojim kao ukopan. Da li je to strah ili prasak emocija koje ste izazvali?

Nakon tog prvog susreta, Plavi slikar joj je poslao brojna pisma. Na neka od njih je odgovorila. Uskoro će se ponovo videti. Planira da doputuje iz Barija. „Pre-skočiću more“, napisao je u poruci, „zaljubljen sam u Boku Kotorsku.“ Ali njegovu sliku nije prizvala zbog toga što joj je naročito stalo do tog susreta, već da bi za trenutak pobegla od sebe, od vatre koju su u njoj izazvala razmišljanja o Lu Salome i novoj kolekciji. Rad na toj kolekciji sve više vidi kao neku vrstu obračuna sa sobom i drugima. Zašto baš Lu? Možda je bolje pitanje: zašto Lu baš sada? Naravno, jedan od odgovora je i to da do sada nije bila spremna za kolekciju inspirisanu ovom neobičnom ženom.

Iz razmišljanja ju je prenuo stari poznanik koji je, prišavši stolu da je pozdravi, istovremeno prekinuo i monolog njene prijateljice koji već duže vreme nije

* Dani kamelija – manifestacija za koju se vredne kotorske domaćice i uzgajivačice cveća iz Boke Kotorske pripremaju cele godine. Održava se u martu. U čast lepog cveta kamelije, koji tokom proleća krasi skoro sve kotorske bašte, održavaju se izložbe cveća, likovne izložbe, pozorišne predstave i drugo. Program manifestacije uključuje i „Bal kamelija“ i izbor Dame kamelije.

slušala. Razmenili su samo nekoliko rečenica o poslu – o tome kako je prodao stari restoran i kupio ovaj – i o njegovoj supruzi. Malo kasnije, konobar je doneo sladoled na račun kuće. Kako se pod naletom vreline julske noći sladoled u staklenoj posudi topio, popuštala je i njena napetost. Najednom je osetila jaku potrebu za snom. Odbila je poziv prijateljice da prošetaju Kalemegdanom. Izvinila se prisutnima, pozvala taksi i za dvadesetak minuta utonula u svoju udobnu postelju.

U gluvo doba, nemajući pravi pojam o vremenu, probudila se i nesvesno potražila parče bele hartije. Morala je da zabeleži detalj koji joj se pojavio u snu. Napravila je nekoliko poteza. Skicirala je kratku suknju koja pozadi ima dva jasna preklopa. Prorezi će ići do samog vrha, do struka, a držaće ih samo jedno dugme. Dok manekenka stoji mirno suknja će biti zatvorena, ali kako načini korak, prorezi će se otvarati. Što hod bude energičniji, noge će se više otkrivati.

Odložila je crtež. Ponajmanje zbog skice. Jednostavno zato što ne voli da crta. Htela je da zabeleži samo ovaj detalj. To čini samo u trenucima najveće inspiracije i beleži samo ono što je neophodno. Više voli da radi s lutkom i izabranim materijalima koje tada previja, uvija, spušta, doteruje, uočava prirodne nabore i pravi nove, uklapa... A crtanje suknje sa prorezima i dugmetom nagoveštava upravo onakav sadržaj kakav želi: vidljive šavove na prefinjenom stvorenju, erotiku koja jednostavno mora da bude vidljiva i na površini.

Vratila se u krevet i isključila lampu, ali san nije dolazio. Pokušala je da razmišlja o tome kako bi taj koncept dalje mogla da razvije, ali vizija se izgubila.

Zato je odlučila da se prepusti čitanju i još bolje istraži biografiju Ljolje Salome. Čitati, učiti, slagati u svesti potrebne informacije – to je uvek najbolji put. Na stolu je nekoliko knjiga. *Kad je Niče plakao* Irvina D. Jaloma, *Lu – priča o slobodnoj ženi* Fransoaz Žiru, *Prepiska* R. M. Rilkea i Lu Andreas-Salome, *Šta je eros* Lu Andreas-Salome, *Prepiska sa Sigmundom Frojdom*.

Ujutro, kada se probudila, ugledala je knjige razbacane po velikom krevetu. Njena kratka spavaćica i posteljina bile su skoro mokre. Poslednji sat, sat i po, očigledno je u snu proživljavala pročitano, propuštajući kroz sebe svu borbu i erotičnost koju je našla u ispisanim redovima. Gotovo da ju je bilo stid od mokrog veša i posteljine. Otišla je u kupatilo. Ni pola sata tuširanja nije moglo da oslobodi energiju koja joj je obuzela telo. Nastavila je da podrhtava, a oči su joj suzile i maglile se. Uzbuđenje se prenelo i na naredni dan.